

1. Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΦΗΣΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟ « ΑΣΥΛΟ ΑΝΙΑΤΩΝ ΤΟΥ...

Μέσο:ΕΣΤΙΑ

Ημ. Έκδοσης: ...11/01/2025 Ημ. Αποδελτίωσης: ...11/01/2025

Σελίδα: 1

Ο Αρχιεπίσκοπος πού άφησε την περιουσία του στό «**Άσυλο Ανιάτων**»

Του Έλευθερίου Γ. Σκιαδά

• Λεπτομέρειες στην σελ. 4

Ίστορικά ντοκουμέντα

Ο Αρχιεπίσκοπος που άφησε την περιουσία του στο «Άσυλο Ανιάτων»: Ο Υδραϊός κυρός Δωρόθεος και η σύγχρονη βιογραφική θεώρησις

Γράφει ο **Ελευθέριος Γ. Σκιαδάς**

ΗΤΑΝ αρχές Οκτωβρίου του 1956 όταν ο καταγόμενος από την Ύδρα 68χρονος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κυρός Δωρόθεος, κατά κόσμον Ιωάννης Κοτταράς (1888-1957), περνούσε το κατόφλι του Ασύλου **Ανιάτων** στην Κηφισία. Η επίσκεψή αυτή στην αρχή είχε τυπικό σκοπό, διότι είχαν ληφθεί απόφασεις, και είχαν εκπονηθεί σχέδια για την ανέγερση μιά εκκλησίας στον περίβολο του Ασύλου για να εκπληρώνουν τις θρησκευτικές ανάγκες τους εργαζόμενοι, φιλοξενούμενοι αλλά και η διοίκησις.

Ανθρώπινη διάσταση
Κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί πως εκείνη, η φαινομενικώς τυπική επίσκεψη, θα όδηνόησε τον πολύπειρο Προκαθήμενο της Ελληνικής Εκκλησίας να λάβει μια από τις πιο σημαντικές αποφάσεις της ζωής του. Σημαντική όχι τόσο για το υλικό μέρος αλλά και για τις ηθικές διαστάσεις της. Απόφασις, που μίς διδίδει την άφορη ή να ανέθεσθαι, με κατά κάποιον τρόπο, την μεθοδολογία με την οποία προσεγγίζουμε προσωπικότητες τέτοιου βελγικού.

Διότι συχνά το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται στα επιτεύγματα, στις πολιτικές και θεσμικές τους δράσεις ή στην δημόσια εικόνα των ανθρώπων διαστάσεως αυτών των προσώπων μπορεί να αποκάλυπται βαθύτερες ώθησεις για τον χαρακτήρα, τις αξίες και τις επιλογές τους. Η διερεύνησις των «μικρών»

και «ανθρώπινων» στοιχείων της ζωής τους επιτρέπει στην ιστορική έρευνα να αναδειχθεί το «έργαλειο» της νηχής τους, την βαθύτερη πηγή της δυνάμεως, της ηθικής και της συνειδήσεώς τους.

Τό θέμα

Εκείνη την ημέρα που επισκέφθη το **Άσυλο** Ανιάτων ο Αρχιεπίσκοπος ζήτησε και επισκέφθη τις πτέρυγες των άσθενών. Τό θέμα που αντίκρισε τον συνελόνισε. Ο ανθρώπινος πόνος, η εγκαρτέρησις της ακινησίας, η στρεβλή εικόνα του ανθρώπινου σώματος, τά πλημμυρισμένα με παράπονο μάτια, η αδυναμία αυτοεξυπηρητήσεως και σε άλλες περιπτώσεις η αδυναμία επικοινωνίας λήγαν την νηχί του Ίεράρχου. Παρά τό γεγονός ότι ήταν πρόσωπο βγαλμένο από τά σπλάγγνα του ελληνικού λαού και από νωρίς είχε γνωρίσει τίς δυσκολίες της ζωής, τό θέμα τον συνεκλόνησε.

Παιδί φτωχού ναυτικού ο ίδιος, είχε αναγκασθεί για λόγους επιβιώσεως να ακολουθήσει την οικογένειά του στην μετακίνησή της στον Πειραιά. Έκει στις φτωχικές συνοικίες ο νεαρός Ιωάννης, μη έχοντας τά υλικά μέσα αλλά έχοντας πίστη στον Θεό και όπισθεν μέ εργατικότητα και αταπάρνηση, θά έγγραφε στην Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, απ' όπου θά άποφορτηθεί άριστολόγος τό 1909. Για να τά καταφέρει είχε εργασθεί ως δάσκαλος κάπου στην περιοχή της Σπάρτης. Τά κατάφερε όμως και τό 1910 θά πραγματοποιήσει τό πρώτο μέρος του όνειρου του, άφοι χωρίς υρονήθηκε διάκονος από

τόν Μητροπολίτη Ύδρας και Σπετσών που γνώριζε τό πάθος του για τήν Έκκλησία.

Ίσχυρός χαρακτήρας

Συνέχισε μέ σπουδές στην Νομική Σχολή, άποφορτώντας τό 1921. Έπίσης, παρηκολούθησε μαθήματα στην Λειψία της Γερμανίας, ειδικούμενος στο εκκλησιαστικό, κανονικό και διοικητικό δίκαιο. Ύπηρετοσε δέ, ως διάκονος στον Άγιο Γεώργιο τόν Καρύστη. Συνέβαλε στην δημιουργία ενός νέου Ίερατικού Συνδέσμου μέ τόν τότε άρχιδιάκονο της Αρχιεπισκοπής Αθηνών Αθηναγόρα Σπύρου, άργότερα Οικουμενικό Πατριάρχη και τόν Δαμασκηνό Παπαδόπουλο, άργότερα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών.

Ίταν δηλαδή ένας άνθρωπος δυναμικός και όπως θά δοίμε παρακάτω μέ ισχυρό χαρακτήρα και πλούσιες δοκιμασίες στην ίερατική σταδιοδρομία του. Ωστόσο ο άνθρωπίνος πόνος που είδε στά πρόσωπα των φιλοξενούμενων στο **Άσυλον Ανιάτων**, όδηγησε την ελασθητή ψυχή του στην λήψη μιάς αποφάσεως που τόν κατέστησε λαμπρό παράδειγμα Ίεράρχου. Η απόφασις αυτή και τό παράδειμά του επανελμβάνομε πως μίς όδηγει να αποδεχθούμε τίς άναφορές στην σύγχρονη βιβλιογραφία, ή όποια για τήν συγγραφή βιογραφίων ύποστηρίζει ότι ή προσέγγισις των σημαντικών προσώπων μέσο της άνθρωποκεντρικής όπτικής όδηγει σε πό όλοκληρημια και όλοιστικά πορτρατά.

Έσωτερική δύναμις

Η Judith Butler, στην θεωρία της για τήν ύποκειμενικό-

■ Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Δωρόθεος (1888-1957).

τητα, επισημαίνει ότι ή κατονήσις της ταυτότητος άπαιτεί τήν άναγνώριση των σχέσεων και των έμπειριών που τήν διαμορφώνουν. Μέ παρόμοιο τρόπο, οι βιογράφοι θά πρέπει να δίδουν έμφαση στις εάλωτες στιγμές, τίς προσωπικές σχέσεις και τίς καθημερινές προκλήσεις που οι προσωπικότητες άντιμετώπιζαν. Η χειρονομία στην όποια προέβη ο Αρχιεπίσκοπος ένσαρκώνει αττήν τήν θεώρησι. Αποκαλύπτει μιά βιωθεία έσωτερική ήγεσία, μιά πνευματική ήγεσία που δεν άποζητεί τήν δόξα αλλά τήν

πως έθετε στην διάθεσι του **Άσυλο**, ό,τι είχε άποταμείσει από τίς οικονομίες του επί μισόν αιώνα. Ίταν ή μοναδική έξ άλλου περιουσία του και άπετελείτο από χίλιας λίρες Άγγλίας.

Έθετε αττό τό ποσόν στην διάθεσι του Διοικητικό Συμβούλιο για να τό χρησιμοποιήσει κατά τήν κρίση του για τούς σκοπούς του Άσύλου. Η μόνη παράκλησις που άπηύθυνε ήταν να τηρηθεί ή άνονημία της δωρεάς «διότι έφρόνησε ότι ή φιλανθρωπία δεν πρέπει να άσκηται επίδεικτικώς». Πράγματι, τό Διοικητικό Συμβούλιο ίκανοποίησε τήν έπιθυμία του Προκαθημένου της Εκκλησίας και τήρησε σιωπή. Ωστόσο όταν έφυγε από τήν ζωή ο Αρχιεπίσκοπος, μόλις έναν χρόνο άργότερα, τό θέμα έδημοσιοποιήθη προκαλώντας έντύπωση άκόμη και στους πλέον οικείους ανθρώπους του.

Τρόπος ζωής

Η άνονημία με τήν όποια προσέφερε τήν βοθηαία του άποκαλύπτει μιά βαθιά έσωτερική δύναμη, μιά πνευματική ήγεσία που δεν άποζητεί τήν δόξα αλλά τήν οσία της προσφοράς. Σύμφωνα με τόν Richard Holmes στο «The Art of Biography», οι λεπτομέρειες αττών των «σιωπηλών» πράξεων φωτίζουν τήν ηθική πηχίδα των προσώπων και άποτελούν κρίσιμα στοιχεία για τήν βιογραφική αφήγησι. Μέσο της άφοσιώσεως στην διακονία και τήν συμπόνια για τόν πάσχοντα συνάνθρωπο, ο Δωρόθεος δεν άπέτέλεσε μόνο παράδειγμα για τήν Έκκλησία, αλλά και για τήν κοινωνία στο σύνολό της. Αιτές οι πράξεις, συνδυ-

ασμένες με θεωρητικές άναφορές, προσφέρουν ένα πρότυπο ήγεσίας που ένώνει τήν πνευματικότητα με τήν πρακτική έφαρμογή της άγάπης και της δικαιοσύνης. Δεν ήταν όμως τό μόνο παράδειγμα που κληροδότησε ο Αρχιεπίσκοπος Δωρόθεος, ό όποιος έζησε σε μιά έποχή γεμάτη κοινωνικές, πολιτικές και εκκλησιαστικές άναταραχές. Η μελέτη λοιπόν της ζωής του δεν πρέπει να περιορθεί στις μεγάλες του αποφάσεις ή στα θεσμικά του καθήκονα. Οφείλει να περιλαμβάνει και τίς μικρές, προσωπικές στιγμές που φανερώνουν τόν έσωτερικό του κόσμο.

Η έκδομή

Η απόφασις του να παρατηθεί από τίς άποδοχές του για τήν ανέγερση νοσοκομείου για τούς κληρικούς, ή βοθηαία του σε άνθρώπους κατά τήν διάρκεια του Β Παγκοσμίου Πολέμου και οι πνευματικοί του άγώνες εν μέσο οικονομικών και κοινωνικών κρίσεων άποκαλύπτουν τήν ηθική του πηχίδα και τήν βαθειά του άνθρωπιτά. Όπως αναφέρει στην έξαιρετη έργασια του ο Κωνσταντίνος Α. Μουρτζάνος, στις 13 Ιουνίου 1957, μετά από συνάντησι που είχε στο Λονδίνο με τόν Έλληνα πρόσβη Γεώργιο Σεφέρη, ψιθάνθη άδυσθεσια και διεγνώσθη μέ όγκο στον έγκέφαλο. Στις 5 Ιουλίου μετέβη στην Στοκχόλμη για χειρουργική επέμβαση, αλλά μετεχειρητικός ο φίλοπατρις Αρχιερέως παρυσίασε έπιπολικές και έξεδήμησε στις 26 Ιουλίου 1957. Η κηδεία του έπραγματοποιήθη στις 3 Αυγούστου 1957 στην Αθήνα. Κατέλιπε πλούσιο συγγραφικό έργο.